

O P O M B E

UVOD

¹ A. A. Fedorov-Davydov, *Zadači sozdanija trudov po istorii russkogo iskusstva, Tret'ja sessija Akademii Hudožestvo SSSR*, Moskva 1949, str. 175.

² A. A. Fedorov-Davydov, o. c., str. 169.

I. STARORUSKA UMETNOST

Najstarejša umetnost vzhodnih Slovanov

¹ Pomen umetnosti Gotov za razvoj umetnosti na ozemljih vzhodne Evrope kakor vobče za splošni razvoj umetnosti so zmeraj precenjevali in ga še danes močno precenjujejo. Prvič se je to vprašanje pojavilo, ko je De Baye, ki je na osnovi bogatega zaklada — ki ga je leta 1888 odkril N. I. Buličev (N. I. Bulyc'ev, *Žurnal raskopok po časti vodorazdela verhnih pritokov Volgi i Dnepra*, Moskva 1899) na gradišču Moščinsko pri Mosalsku — objavil pripadajoče mu predmete (*Les bronzes émaillés de Mostchina*, Pariz 1892) ter jih povezal z bivanjem Gotov na ozemljih vzhodnih Slovanov (De Baye, *La bijouterie des Goths en Russie*, »Memoires de la Société Nationale des Antiquaires de France«, Pariz 1898). S tem se je brž okoristila zlasti nemška znanost (a njej so sledili tudi drugi raziskovalci). Pojem umetnosti Gotov, ki so jo videli vsepovsod v vzhodni Evropi in ki naj bi obsegala vsakršne vrednostne izdelke na teh ozemljih, začenši od rimske dobe pa vse tja do Kijevske Rusije, je postal malone dogma. Ustvarjalnosti Gotov so pripisovali najraznovrstnejše predmete brez potrebnega kritičnega razločevanja in se pri tem opirali zlasti na izdelke iz žlebatega (graviranega) emajla (émail champlevé) kakor tudi na prstaste (pramenaste) fibule. Vendar

pa kritika, ki jo je izvedel Rybakov na osnovi natančnega poznavanja vsega »gotskega« in primerjalnega gradiva iz prve polovice prvega tisočletja n. e. na ruskih ozemljih, prepričljivo dokazuje, da je treba videti središča izdelovanja emajla označenega tipa ob srednjem Dnjepru, v območju kijevskih in perejaslavskih področij pogrebni žar; med njihovo keramiko in med tem emajlom namreč obstaja nepretrgana zveza, ugotovljena ni samo kronologija. Nasprotno pa ni nikakršne zveze med temi emajliranimi izdelki in kulturo Gotov, prav tako kakor je ni med njo pa med prstastimi fibulami obdnjeprskih tipov. Tako prve kakor druge je treba šteti za krajevne izdelke krajev ob Dnjepru. Popolna sprememba nastopi v 5. ali v začetku 6. stoletja, ko izginjajo izdelki iz graviranega emajla kijevskega tipa obenem s področji pogrebni žar. Rybakov vidi v prebivalstvu 4. do 6. stoletja n. e. v okolici Kijeva, Poltave in Černigova — Venede (oziroma Ante, 6. stoletje). — B. A. Rybakov, *Remeslo drevnej Rusi*, Moskva 1948, str. 46—71.

² A. A. Spicyn, *Drevnosti Antov. Sbornik v čest' A. A. Sobolevskogo*, Leningrad 1928; B. A. Rybakov, o. c., str. 78 i. sl.; isti, *Anty i Kievskaia Rus'*, »Vestnik Drevnej Istorii«, 1939, I. zv.

³ N. P. Kondakov, *Istorija i pamjatniki vizantijskoj emali*, Peterburg 1892; isti, *Russkie klady, Issledovanije drevnostej velikoknjažeskoj perioda*, I. zv., Peterburg 1896; A. S. Guščin, *Pamjatniki hudožestvennogo remesla drevnej Rusi 10. do 13. vv.*, Leningrad 1936; L. A. Maculewicz, *Argenterie byzantine en Russie. Orient et Byzance*, V. zv., Pariz 1929.

⁴ I. A. Orbelli in K. V. Trever, *Sasnidiskij metall*, Moskva-Leningrad 1935.